

Toidu käitlemise ja -ohutuse erijuhis

Downloaded 26.10.2026

Viimati uuendatud 16.09.2026

Sisukord

Sissejuhatus 3

Sissejuhatus

Toidu käitlemise ja -ohutuse erijuhis on suunisdokument taime- ja loomakasvatajatele ning toidu- ja söödakäitlejatele ning laboriteenuse pakkujatele. Erijuhises tuuakse välja üldised põhimõtted, et tagada inimese esmane tervise kaitse ning loomadele põhjendamatute kannatuste vältimine.

Sõjalise eskalatsiooni olukorras on elanike toiduga varustamiseks oluline tagada ettevõtete toimepidevus kogu tarneahelas. Toidu tarneahela ettevõtete toimepidevust mõjutavaks oluliseks riskiks on võime hoida toiduohutus tasemel, kus üks kriis ei tekita teist rahvatervist ohustavat või loomataudi puhkemisest tekkivat kriisi.

Juhise eesmärk on anda ettevõtjatele suunised mõtlemaks läbi oma võimed ja võimelüngad toiduohutuse, sh söödaohutuse, taimekasvatuse, loomade heaolu tagamise võtmes juba rahuajal enne riigikaitselist kriisiolukorda (enne sõda), et neid omakorda rakendada sõjaseisukorra väljakuulutamisel.

Erijuhised on ajas täienevad, sh sektori tagasisidest lähtuvalt.

Riigikaitselisi faase iseloomustavad järgmised olukorrad:

Tavaolukorras kehtivad õigusaktid ja toiduohutuse, sh söödaohutuse riskide maandamise põhimõtted tarbija tervise ja huvide kaitseks ning loomade tervise ja heaoluks. Siin on peamine rõhk tegevustel, mis aitavad tõsta tarneahela valmidust võimalikuks kriisiolukorra tekkeks ja sõjaliseks eskalatsiooniks.

Laiaulatusliku tahtliku **hübriidründe** olukorras võivad esineda rasked häired, mis võivad mõjutada ühiskonna toimimist ja toidu tarneahela stabiilsust. Sellisteks nähtudeks võivad olla kriitilise taristu, sealhulgas elektri-, side- või kütusevarustuse katkemine, rahutused, suurenenud rändesurve piiril, sabotaažist tekitatud plahvatused, laiaulatuslikud küberrünnakud, vale- ja väärinfo (sh toiduohutuse alane) levik või muud sarnased sündmused. Toidutootmine ja -käitlemine toimub olemasolevate tootmisvõimekuste ja tarneahela võimaluste piires. Olukorda iseloomustavad suurenenud surve sisenditele, varudele ja logistikale ning vajadus säilitada toidu varustuskindlus ja -ohutus muutunud oludes. Käitlemisel püsitakse olemasoleva tootmise raamides, raskuspunkt on sisendite ja varude kogumisel ja logistika säilitamisel.

Sõjategevuse olukord tähendab osalise või täieliku sõjategevuse algust Eesti territooriumil. Sellises olukorras mõjutavad toidu tootmist, töötlemist, transporti jm võimalikud katkestused taristus, sisendites ja logistikas, ebapiisav tööjõud jms. Olukorras on keskne rahva tervise kaitse ning tervise-, taime- ja loomatervise kriiside vältimine.